

Hørings svar til
“Forslag til Nationalparkplan 2020-2026 for Nationalpark
Kongernes Nordsjælland”

Verdens Skove, Marts 2020

Sabelhvepsen (uidentificeret art) lægger sine æg i vedborende insekter dybt inde i træer. Sabelhvepsen er derfor afhængig af svampeinficerede eller svækkede træer, ofte nåletræer. Svækkede træer er sjældne i produktionsskov, men kun i en del af nationalparkens skove indstilles tømmerproduktionen, og nåleskovene skal efter planen vente ind til 2066.

**VERDENS
SKOVE.ORG**
HVAD VIL DU GIVE VIDERE?

Nedenstående høringssvar forholder sig til både det konkrete dokument og de politiske rammervilkår inden for hvilket det er skrevet, da de to er uadskillige i forhold til at opnå en velfungerende nationalpark. Kritikpunkterne retter sig derfor både mod de ansvarlige politikere og forfatterne til dokumentet uden at modtageren nødvendigvis er specificeret i hvert enkelt tilfælde.

Juridsk og økonomisk baggrund

Dansk nationalparklovgivning lever ikke op til internationale IUCN standarder for beskyttede områder i kategori II Nationalpark (bl.a. krav om naturlig tilstand eller genopretning af samme, stor-skala økologiske processer, minimum intervention, bæredygtige kilde-bestande mm) (Dudley 2008) og rangerer lavere end stort set al anden lovgivning og planlægning, f.eks. råstofplaner, landsplansdirektiver, kommunalplaner, lokalplaner, Natura 2000 planer mm. (Retsinformation 2017). Danske nationalparker hverken ejer eller har råderetten over de arealer de er sat til at forvalte (med visse undtagelser for midlertidig ejerskab af ejendom), og de har begrænsede økonomiske midler fra staten – ca. 10 millioner DKK per år per nationalpark (Finansministeriet 2019).

Det vil sige at danske nationalparker hverken er juridisk eller økonomisk udstyret til at opfylde de opgaver der internationalt forbindes med en nationalpark, nemlig primært beskyttelse og genetablering af biodiversitet og vild natur og sekundært bæredygtigt turisme.

Endvidere er de 15 medlemmer af Nationalparkbestyrelsen for Nordsjællands Nationalpark politisk udpegede af Miljøministeren. Den siddende bestyrelse er domineret af politikere og repræsentanter for brugergrupper, mens der så vidt vides kun er een biolog (M.Sc.) blandt de udpegede.

Nationalparkbestyrelsen udpeger et nationalparkråd. Det aktuelle nationalparkråd har en lidt bredere sammensætning med bl.a. repræsentation af botaniske og ornitologiske foreninger og entomologiske interesser. Der er imidlertid ingen eksperter eller forskere i biodiversitet i rådet.

Nationalparkens område er for 82% vedkommende ejet af staten og forvaltet af Naturstyrelsen, der i praksis er en statsejet jordbrugsvirksomhed. Disse arealer burde naturligvis overdrages til nationalparken's forvaltning. Opbygningen med nationalparker separat fra en naturstyrelse er en bureaukratisk og ineffektiv konstruktion, men indtil Naturstyrelsen *de facto* får naturbeskyttelse som primært formål kan det være fordelagtigt at holde de to adskilt.

Nationalparkens mangel på økonomisk handlekraft, biologiske kompetencer og råderet over arealerne samt den lokale politiske dominans over parken som nationalt gode, de lovgivningsmæssige mangler og den bureaukratiske opbygning er alle forhold der snarest bør udbedres af landets politikere, hvis ønsket om at opnå en velfungerende nationalpark er oprigtigt og ikke blot vælgerbedrag. Ikke mindst er man nødt til at sikre nationalparken det økonomiske råderum, der er nødvendigt specielt i en opstartsfasen, og / eller man må give parken mulighed for at indkræve betaling for diverse serviceydelser.

Vi opfordrer til at man skuer til andre landes organisatoriske opbygning og finansiering af nationalparker. Ofte ledes en nationalpark af en forvalter med både biologiske og administrative kompetencer, placeret i en statslig, national organisation der ikke samtidigt har jordbrugsinteresser, som strider med naturbeskyttelsesformålet. Den lokale nationalparkleder støttes foruden af lokalt personale af en centraladministration, som omfatter en biologisk forsknings og overvågnings-afdeling dedikeret til at forsyne nationalparkforvalterne med det fornødne vidensgrundlag til at træffe oplyste beslutninger.

Afgrænsning

En af nationalparkens målsætninger lyder "Der skal over tid skabes en mere geografisk sammenhængende nationalpark". Vi foreslår derfor:

- 1) Folketinget afsætter betydelige midler til at forbinde alle dele af nationalparken inden for en nærmere bestemt kort årrække (f.eks. fem år) ved at
 - A) Nationalparkledelsen opkøber arealer, der forbinder de nuværende områder
 - B) Alternativt nationalparkledelsen indgår såkaldte Biodiversity Stewardship aftaler, hvor jordejeren forbliver, men forvalter jorden i overensstemmelse med en langsigtet forvaltningsplan, der sikrer den biologiske diversitet på arealet (SANBI 2015).
- 2) Nationalparken udvides snarest med de offentligt ejede arealer i Tokkekøb Hegn, under Høvelte Kaserne samt i og ved Sjælsø.
- 3) Der inkluderes efter konsultation med marinbiologer og andre interessenter en betydelig marin komponent i parken, f.eks. dele af Øresund og evt. Roskilde Fjord.
- 4) Der indledes forhandling om at inkludere de biologiske vigtigste dele af Jægerspris halvøen mellem Jægerspris og Kulhuse.

5) De 6% med by og sommerhuse fjernes fra parken, da de ikke medvirker positivt til parkens primære formål, og er i strid med internationale standarder for nationalparker.

Naturkvalitet

De tre først punkter i nationalparklovens paragraf 1 lyder:

Lovens formål er ved oprettelse af nationalparker at

1) skabe og sikre større sammenhængende naturområder og landskaber af national og international betydning,

2) bevare og styrke naturens kvalitet og mangfoldighed,

3) sikre kontinuitet og muligheder for fri dynamik i naturen.

På den baggrund er det afgørende at gennemføre følgende:

1) Øjeblikkeligt stop for kommerciel produktion af tømmer, flis og andre jordbrugsprodukter på de offentlige ejede dele af nationalparken.

2) Al dræning på de offentlige ejede dele af nationalparken stoppes aktivt, undtagen hvor det er uforeneligt med større offentlige veje, jernbaner eller private områder. Det fuldføres så vidt muligt inden udgangen af 2026.

3) Al jagt af dyr på de offentlige ejede dele af nationalparken indstilles i øjeblikkeligt, og kan kun genoptages hvis og i det omfang beskyttelse af biodiversitet taler der for, f.eks. ved behov for regulering af invasive arter eller store planteædere.

4) Der genudsættes vilde, hjemmehørende arter af store planteædere overalt i nationalparken i størst muligt sammenhængende arealer. Dette gælder i planperioden 2020-2026 som minimum vildheste, vildkvæg og bison, som alle kan holdes inde af lavere hegn som hjorte kan passere. Det undersøges også i hvilket omfang elg og vildsvin kan udsættes i hele eller dele af nationalparken, og denne genudsætning startes i planperioden 2020-2026. Endelig undersøges hvordan og hvilke arter af større rovdyr kan udsættes, og en endelig plan færdigbehandles inden udgang af planperioden 2020-2026.

5) Al fodring af dyr på de offentlige ejede dele af nationalparken indstilles øjeblikkeligt.

6) Der udtyndes i eksisterende beplantninger med det formål at skabe en naturlig mosaik af lukket skov og lysåben natur. De udtyndede træer efterlades både som stående og liggende dødt ved. Der udplantes hegnede holme af diverse arter af hjemmehørende buske og træer

med det formål at øge biodiversiteten. Dette projekt fuldføres så vidt muligt inden udgangen af 2026, hvorefter minimum intervention implementeres.

Biologisk overvågning

Der ansættes minimum tre biologer – en til hver af de eksisterende kerneområder – til at iværksætte og implementere løbende overvågning af de vigtigste biologiske parametre, naturtilstanden, truede arter, bestande af nøglearter, vurdering af effekter af diverse projekter mm. Biologerne kan assisteres af yderligere betalte feltarbejdere, universitetsstuderende, citizens scientists og universitetsansatte forskere.

Selve rapporten Nationalparkplan 2020 – 2026

Rapporten er – de politiske, økonomiske og bureaukratiske begrænsninger taget i betragtning – logisk opbygget i sektionerne: "1. Hvad har vi?", "2. Hvad kan vi?" og "3. Hvad vil vi?".

Imidlertid har hele rapporten alvorligt slagside mod kulturelle og kommercielle interesser, der normalt spiller en yderst marginal rolle i en plan for forvaltning af en nationalpark, der jo som formål primært har vild natur og biodiversitet og sekundært besøgende. Det viser sig blandt andet ved at der kun er 16 sider om hvilken natur parken har, mens der er ialt 58 sider om geologi, kultur, friluftsliv, formidling og erhvervsliv. Det er fint at inkludere alle disse punkter med måde, men når man giver så relativt meget plads til andet end natur drukner det oprindelige formål i andre interesser, både i tekst og i praksis. Hvis man skar lidt ned på de sekundære formål, var der mere plads og ressourcer til at fokusere på natur og friluftsliv.

Der savnes endvidere hele vejen gennem rapporten solide forslag med målbare successkriterier og datoer for gennemførelse. Det gives blot løselige forslag i ultra korte formuleringer uden nogle konkrete mål. Det hænger formodentlig sammen med manglende finansiering, men en mere seriøs og deltaljeret fremlægning kunne være efterfulgt af en prioriteringskode, så man i det mindste havde en ide om hvad indsatsen går ud på og hvordan den i realiteten vægtes.

Der savnes information om hvor stor en bevilling nationalparken får fra staten, hvor stor en del der går til administration, og hvor meget der er tilbage til projekter og andre formål. Desuden savnes i det mindste en antydning af hvilke andre kilder til finansiering forventes at realiseres, deres anslåede relative bidrag og hvordan de indkomne beløbs allokeres til alle de mange "eksempler på projekter".

Indsatserne for biodiversitet fylder blot fem sider tekst. Sølle 5 sider! Indsatserne er ekstremt mangelfuldt og usammenhængende beskrevet og uden nogen form for formål, prioritering, tidslinier, geografisk afgrænsning, budgetter, successkriterier eller anden supplerende information. For eksempel omtales græsning således løseligt:

“Sikre græsning, høslet og anden pleje på udvalgte lysåbne arealer, f.eks. i Gribskov” og gentages som “Mere helårsgræsning, gerne med hjemmehørende arter, i f.eks. Gribskov”.

Denne mangelfuldhed kunne til dels undskyldes med manglende plads og usikker finansiering, men pladsmangel i rapporten skyldes at der bruges så meget plads på sekundære formål, og i mangel af sikker finansiering kunne man have lavet en prioritering. Hvis man ikke synes man havde plads til mere fornuftige projektbeskrivelser kunne man have holdt sig til mere overordnede visioner, men de mangler fuldstændigt! De vigtigste projekter kunne have været beskrevet i lidt flere detaljer, men det er heller ikke gjort. Man kan nærmest ikke nå anden konklusion end at det nødvendige forarbejde for den mest centrale del af rapporten simpelthen ikke er blevet udført. Det er uklart om det skyldes mangel på den nødvendige ekspertise, på vilje eller begge dele.

Et af de såkaldte “eksempler på projekter” er: “Genudsætte odder og eventuelt andre nøglearter i nationalparken”. Det virker som om der end ikke er skænket en tanke på hvad disse nøglearter mon kunne være, hvilke der er de vigtigste og hvilke geografiske områder de burde dække. Det er bemærkelsesværdigt at emnet behandles så nonchalant i betragtning af at der har været adskillige offentlige diskussioner og indlæg om emnet gennem de senere år. Der har endda været en afstemning blandt de lokale, som allerede den gang i 2005 viste et flertal for en stor hegning i Gribskov med genindførte, hjemmehørende store planteædere inklusive bison. Genudsætning af odder har også tidligere været diskuteret, men er blevet en lavere prioritet, da arten er under naturlig indvandring til Sjælland. Det vil snarere være en prioritet at sikre odderpassager under veje, stopriste i fiskeredskaber og lignende foranstaltninger til gavn for tilvandrede oddere.

For yderligere visioner, virkemidler og mål for nationalparken henviser vi til “Forslag til Nordsjælland Nationalpark og Biosfære (Nepenthes 2005).

Konklusioner

Rapporten er yderst mangelfuld med hensyn til konkrete og målbare forslag til forbedringer for biodiversiteten. Det er svært at forstå hvordan rapporten skal kunne guide nationalparkens virke gennem 6 år med fem sider med projekt-beskrivelser bestående af gentagne one-liners uden prioriteringer og uden overordnede visioner.

De juridiske, økonomiske og faglige rammer for nationalparken er utilstrækkelige og 82% af arealerne tilhører en statsejet jordbrugsvirksomhed, 6% er bebyggede og resten er private landbrugsarealer. Der skal gennemgribende politiske forandringer til for at denne nationalpark kan komme til at opfylde sit formål om "natur af national og international betydning".

Verdens Skove

Redigeret af Kenneth Buk

B.Sc., PG. Diploma, M.Sc., D.Tech. studerende, Naturbeskyttelse

Referencer

Dudley, N. (Editor). 2008. Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN

Finansministeriet. 2019. Forslag til finanslov for finansåret 2019.

Nepenthes. 2005. Forslag til Nordsjælland Nationalpark og Biosfære.

https://www.verdensskove.org/files/Artikler_og_rapporter/Forslag%20til%20Nordsjælland%20Nationalpark%20og%20Biosfære%202005_0.pdf

Retsinformation. 2017. Bekendtgørelse af lov om nationalparker.

SANBI. 2015. Factsheet on Biodiversity Stewardship, second edition. South African National Biodiversity Institute, Pretoria.